

Κείμενο

Η κριτική της ποίησης την εποχή της κρίσης

Η κρίση που περνάει η κριτική της ποίησης στις μέρες μας δεν είναι τωρινό φαινόμενο, αλλά η επιδείνωση μιας νόσου που μετράει τουλάχιστον τρεις δεκαετίες. Η κρίση της κριτικής είναι, κατά τη γνώμη μου, μεγαλύτερη - και σοβαρότερη - από την κρίση της ποίησης. Είναι πολύ πιο δύσκολο να βρεις σήμερα μια ερεθιστική κριτική απ' ό,τι ένα ερεθιστικό ποίημα· έναν εμπνευσμένο κριτικό απ' ό,τι έναν εμπνευσμένο ποιητή· μια ανατρεπτική κριτική απ' ό,τι ένα ανατρεπτικό ποίημα. Όχι ότι δε διαβάζουμε πια καλές κριτικές. Τόσο στον περιοδικό και τον ημερήσιο τύπο όσο και, περισσότερο αποσπασματικά, στο πέλαγος του διαδικτύου υπάρχουν κριτικές που μπορούν να διευρύνουν την αντίληψή μας για την τέχνη αλλά και για τη ζωή. Αυτές, όμως, είναι ελάχιστες και αποτελούν την εξαίρεση που επιβεβαιώνει τον κανόνα.

Πού οφείλεται, όμως, η κρίση αυτή; Εν πρώτοις, κατά τη γνώμη μου, στην αύξουσα περιθωριοποίηση της ποίησης, που δύσκολα κινεί **τα γρανάζια της αγοράς**, καθώς ελάχιστα υπηρετεί (σε αντίθεση με ορισμένα τουλάχιστον είδη πεζογραφίας) τις ανάγκες της. Η συνεχής επιτάχυνση των ρυθμών της ζωής μας και η όλο και περισσότερο εργαλειακή¹ χρήση της γλώσσας δε θέτουν εμπόδια μόνο στην ποίηση αλλά και στην κριτική. Πόσοι κριτικοί είναι σήμερα διατεθειμένοι να ακολουθήσουν τους αργούς ρυθμούς ανάγνωσης της ποιητικής συλλογής που πρόκειται να κρίνουν, να διαβάσουν όλο το υπόλοιπο έργο του κρινόμενου (αν υπάρχει), προκειμένου να δουν με φρέσκια ματιά τους στίχους που έχουν μπροστά τους και εντέλει να γράψουν με οξυμμένη κριτική (αλλά και συγγραφική) συνείδηση; Η κριτική της ποίησης απαιτεί χρόνο, που πρέπει ίσως να θυσιαστεί από κάποια άλλη δραστηριότητα, και προπάντων πνευματική και ψυχική διαθεσιμότητα, στοιχεία που σπάνια επιβραβεύονται και ουδέποτε, όπως όλοι γνωρίζουμε, εξαργυρώνονται κοινωνικά και οικονομικά.

Η ποιοτική κριτική, ωστόσο, βελτιώνει τη λογοτεχνική παραγωγή, ανεβάζει τη στάθμη του πολιτισμού μας, αναβαθμίζει τον έντεχνο λόγο σε μια εποχή περιθωριοποίησης έως και απαξίωσής του, καλλιεργεί όχι μόνο το γούστο αλλά και την πολιτική μας συνείδηση. Και αυτό γιατί η σημειωτική² πυκνότητα της ποίησης καθιστά την τέχνη αυτή απρόθυμη να συνδιαλλαγεί με την τρέχουσα πολιτική

¹ Εργαλειακή χρήση της γλώσσας: η αντίληψη ότι η γλώσσα αποτελεί απλώς εργαλείο επικοινωνίας (χρηστική αντίληψη), χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το ιστορικό και πολιτισμικό της φορτίο

² σημειωτική: σε σχέση με τα σημεία, τα σύμβολα της ποίησης

συνθηματολογία. Δεδομένου ότι ο καλός κριτικός της ποίησης σκύβει πάντα στη μορφή της, γυμνάζει το βλέμμα μας ως προς τη σχέση εκφραστικών μέσων και νοήματος και μοιραία μας κάνει δυσανεκτικούς³ απέναντι στη γύμνια της πολιτικής ρητορείας και δύσπιστους απέναντι στη συμβατικότητα του τρέχοντος δημοσιογραφικού λόγου. Η καλή κριτική, εξάλλου, όχι μόνο συνδυάζει το υποκειμενικό με το αντικειμενικό στοιχείο, αλλά και οδηγεί σε μια υπέρβαση της υποκειμενικότητας, καθώς αναδεικνύει τον ομφάλιο λώρο που συνδέει την ποίηση με την εποχή της, τον ποιητή με τον κριτικό του και τους δύο μαζί με το αναγνωστικό τους κοινό.

Αν κάποτε η κριτική της ποίησης ξεπεράσει την κρίση της, θα ενεργοποιήσει την επιχωματωμένη⁴ (και περιφρονημένη) ικανότητά μας να αντλούμε συγκίνηση από τον ποιητικό και τον κριτικό λόγο, θα τονώσει την ηθική στάση μας, θα εξασκήσει και θα ενδυναμώσει την κρίση μας. Η πολύπλευρη κρίση της εποχής μας έχει περισσότερο από ποτέ ανάγκη τον έγκριτο κριτικό λόγο.

Α. Βογιατζόγλου, Εφ. *Η Αυγή*, 29.1.2012 (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A. (Μονάδες 20)

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 80 – 100 λέξεις.

(μονάδες 20)

B. (Μονάδες 15)

B1. Πού οφείλεται, σύμφωνα με την αρθρογράφο, η κρίση που χαρακτηρίζει σήμερα την κριτική της ποίησης; Να γράψετε την απάντησή σας σε μία παράγραφο (60 – 80 λέξεις).

(μονάδες 10)

B2α. Να επισημάνετε δύο από τις διαρθρωτικές λέξεις/φράσεις με τις οποίες επιτυγχάνεται η νοηματική συνοχή στην τρίτη παράγραφο (Η ποιοτική... κοινό) του κειμένου.

(μονάδες 2)

B2β. Να εξηγήσετε ποιες σχέσεις συνοχής δηλώνουν οι συγκεκριμένες διαρθρωτικές λέξεις/φράσεις.

(μονάδες 3)

³ Δυσανεκτικούς: καθόλου ανεκτικούς

⁴ Επιχωματωμένη: καλυμμένη, αδρανή

Γ. (Μονάδες 15)

Γ1. Να γράψετε μία παράγραφο 50-60 λέξεων στην οποία να χρησιμοποιήσετε την ακόλουθη περίοδο:

«Η πολύπλευρη κρίση της εποχής μας έχει [...] ανάγκη τον κριτικό λόγο».

(μονάδες 10)

Γ2α. «τα γρανάζια της αγοράς»:

Να δηλώσετε αν η χρήση της γλώσσας στην παραπάνω φράση είναι κυριολεκτική/δηλωτική ή μεταφορική/συνυποδηλωτική.

(μονάδες 3)

Γ2β. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 2)